

การวิเคราะห์สาเหตุเชิงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิง ระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก
PRECEDE Framework analysis of smoking behaviors of
bachelor's degree female students in a University,
Phitsanulok Province

อภิณัฐ ช้างกลาง (Apinut changklang)¹

พิษณุ อภิสมาจารโยธิน (Phitsanu Aphisamacharayothin)²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตหญิงระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2-4 มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 373 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้วัดประกอบด้วยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตหญิงมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 14.15$) การหาซื้อง่าย อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.79$) ความสามารถในการเข้าถึง อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.57$) การสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.52$) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.42$) นอกจากนี้ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ ได้แก่

¹นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยนเรศวร

E-mail: Apinut_5444@hotmail.com

²อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

นเรศวร E-mail: Phitsanua@nu.ac.th

การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.710, 0.601$ ตามลำดับ) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.628$) สรุปสาเหตุเชิงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิง ได้แก่ ปัจจัยนำ คือ ข้อมูลส่วนบุคคลและความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ปัจจัยเอื้อ คือ การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และปัจจัยเสริม คือ การได้สนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

คำสำคัญ : พฤติกรรมการสูบบุหรี่, ปัจจัยนำ, ปัจจัยเอื้อ, ปัจจัยเสริม

Abstract

This research has 3 main objectives 1) to study the Predisposing factors Enabling factor and Reinforcing factor to Smoking Behaviors 2) study Smoking Behaviors and 3) study the relationship between Predisposing Factors Enabling Factors and Reinforcing Factors Smoking. The samples were 373 bachelor 's degree female students in a university, Phitsanulok province randoms by stratified random sampling. The instrument consists of a questionnaire to collect information and data were analyzed by chi-square and Pearson coefficient correlation model. The results of students had Knowledge about cigarette at a moderate level ($\bar{X} = 14.15$). Available at a low level ($\bar{X} = 1.79$). Accessibility at a low level ($\bar{X} = 1.57$). Social support at a low level ($\bar{X} = 1.52$). Smoking behavior at a lowest level ($\bar{X} = 1.42$). Relationship between Predisposing factors and smoking behavior Found no correlation. The relationship between to smoking behavior was found to be positively Reinforcing factor and positively correlated at the .01 level. The relationship between Enabling factor and smoking behavior was found to be positively correlated at the .01 level. So government

agencies. There should be a campaign and tobacco control measures. Give youth more to prevent or reduce smoking behavior. The cause behavior that is correlated with smoking behavior of undergraduate women were leading factor is the privacy and protection, and that is not correlated with smoking behavior factors is affordable and capabilities. access correlated with smoking behavior. And factors is to have social support correlated with smoking behavior.

Keywords : Smoking behavior, Predisposing factors, Reinforcing factor, Enabling factor

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาการติดบุหรี่ของคนไทยที่มีอัตราเพิ่มขึ้นและยังเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทย เพราะบุหรี่เป็นสารเสพติดที่หาซื้อได้ง่าย บุหรี่ได้มีการแพร่ระบาดไปกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมจนถึงระดับนักศึกษา มหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง เพราะในช่วงวัยนี้กำลังเป็นวัยที่ศึกษาค้นคว้าและเป็นวัยที่กำลังอยากรู้อยากลอง แม้จะมีการออกมาตรการทางกฎหมาย การนำนโยบายขึ้นภาษีมาควบคุม การรณรงค์กระตุ้นจิตใจสำนึกให้ลด ละ เลิก การจำกัดอายุของผู้ซื้อ การงดออกโฆษณา การเซ็นเซอร์สินค้าบุหรี่ในร้านค้า หรือการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถลดจำนวนผู้บริโภคบุหรี่ไปได้เท่าที่ควร (มูลนิธิการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2559)

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการสูบบุหรี่ปี 2557 กับปี 2556 พบว่า ทั้งเพศชายและหญิงมีอัตราการสูบบุหรี่เพิ่มสูงขึ้น ผู้ชาย เพิ่มจากร้อยละ 39.0 เป็น 40.5 ผู้หญิงเพิ่มขึ้นเหมือนกันจากร้อยละ 2.1 เป็น 2.2 และคนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ปีละประมาณ 52,000 คน เฉลี่ยวันละ 142 คน ชั่วโมงละ 6 คน โดยสูบบุหรี่จากโรงงานอย่างเดียวมากที่สุด 5.1 ล้านคน รองลงมาคือบุหรี่มวนเอง 4.7 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) โดยเฉพาะแนวโน้มการสูบบุหรี่ของผู้หญิง รวมถึงวัยรุ่นหญิงในปัจจุบันมีอัตราการสูบเพิ่มขึ้น ขณะที่อายุผู้สูบบุหรี่กลับน้อยลงเรื่อย ๆ สถิติแบบนี้ถือเป็นสัญญาณอันตราย เพราะถ้าไม่ช่วยกันลดคนสูบหน้าใหม่ จะทำให้ควบคุมสถานการณ์ยากขึ้น หากเราป้องกันไม่ให้หญิงไทยสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นได้เราจะสามารถป้องกันความเจ็บปวดทุกข์ทรมานของหญิงไทยได้ด้วยเช่นกัน

โดยพบว่า หญิงสูบบุหรี่จะเกิดอาการหัวใจล้มเหลวมากกว่าหญิงที่ไม่สูบบุหรี่ 2-6 เท่า พร้อมทั้งมีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดหัวใจวายกะทันหันเพิ่มขึ้น 20 เท่า นอกจากนี้วัยรุ่นหญิงร้อยละ 92.4 ระบุว่าคนสูบบุหรี่เป็นมะเร็งปอด และฟันเหลือง ร้อยละ 84.9 ส่วนคนไม่สูบบุหรี่ที่ได้รับควันบุหรี่มือสองจะเป็นมะเร็งปอด ร้อยละ 91.6 และถุงลมโป่งพอง ร้อยละ 84.0 และผู้หญิงที่สูบบุหรี่จะมีแต่โรคมารุมร่ำให้รำคาญใจอยู่เสมอ โดยมีความเสี่ยงที่จะเป็นมะเร็งปอดมากกว่าผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ 10 เท่ารวมถึงมะเร็งระบบสืบพันธุ์ ซึ่งในผู้หญิงที่พบมากที่สุดคือมะเร็งเต้านม สำหรับโรคมะเร็งในผู้หญิงที่พบรองลงมาคือ มะเร็งปากมดลูก และผู้หญิงตั้งครรภ์ที่สูบบุหรี่แน่นอนว่าการสูบบุหรี่ระหว่างที่ตั้งครรภ์จะส่งผลโดยตรงกับผู้หญิงและทารก เพราะในบุหรี่มีสารพิษมากกว่า 3,000 ชนิด ที่ส่งผ่านได้โดยตรงไปยังทารกที่อยู่ในครรภ์ ทำให้เพิ่มโอกาสเสี่ยงที่จะแท้งและทารกเสียชีวิตเฉียบพลัน รวมถึงพิการแต่กำเนิดได้สูงมากและโดยเฉพาะอย่างยิ่งเสี่ยงต่อการเกิดโรคเบาหวานแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ได้ง่ายมากขึ้นด้วย (ธราดล เก่งการพานิช, 2551)

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2559 ที่อยู่รอบข้างผู้วิจัย จำนวน 50 คน พบว่ามีพฤติกรรมสูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 2 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2557

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้นคือปัญหาการสูบบุหรี่ของผู้หญิงมีอัตราเพิ่มขึ้นจากการสำรวจ และศึกษางานวิจัยของการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิงไทย พบว่า ยังมี การสูบบุหรี่อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเหตุผลหลายประการ อาทิ ไม่ตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ การจัดการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ซึ่งยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร (นิภาวรรณ หมีทอง, 2551, น. 3) การได้รับอิทธิพลมาจากพ่อแม่ คนในครอบครัว เพื่อน ประกอบกับปัจจุบันสังคมออนไลน์ (Social Network) มีการเปิดกว้างและมีอิทธิพลมากทำให้ได้รับถูกชักชวนโดยทางอ้อมจากสื่อโฆษณาหรือการลอกเลียนแบบบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ จึงเป็นประเด็นที่ท้าทายในการหาทางป้องกันและการรณรงค์ให้สามารถส่งเสริมการแก้ไขปัญหาที่นำไปสู่หนทางการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสูบบุหรี่ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดการลดอัตราการสูบบุหรี่ของประชากรไทยลงได้ การป้องกันและการรณรงค์ลดบุหรี่อาจจะยังไม่น่าดึงดูดใจมากพอจะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เพราะแม้ว่าได้พยายามผลักดันให้เห็นถึงโรคร้ายที่เกิดจากการสูบบุหรี่แล้ว ซึ่งทุกคนก็น่าจะรับรู้แต่ยังไม่ตระหนักถึงภัยใกล้ตัวดังกล่าว

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุคือ ปัจจัยนำ เป็นพื้นฐานและก่อให้เกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลและความรู้ ปัจจัยเอื้อ เป็นสิ่งที่เอื้อหรือนำไปสู่พฤติกรรม ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึง และปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติหรือพฤติกรรม การสูบบุหรี่ที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และสื่อ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาพฤติกรรม การสูบบุหรี่ และเพื่อศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ รวมถึงหาแนวทางในการลด ละ เลิก พฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตหญิงระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2-4 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 12,082 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตหญิงระดับปริญญาตรี ภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2-4 ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 373 คน ซึ่งคำนวณจากสูตรของ แดเนียล (Denial, 1995, pp. 18-19) ในกรณีที่ทราบขนาดของประชากรที่ระดับความเชื่อมั่น 95 และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเข้าคือ เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 ช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไป และยินยอมเข้าร่วม

โครงการ และเกณฑ์คัดออกคือ นิสิตที่ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์และไม่สะดวกตอบแบบสอบถามจนแล้วเสร็จ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สาเหตุเชิงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิง ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก” โดยใช้กรอบแนวคิดของการวิเคราะห์สาเหตุเชิงพฤติกรรม (PRECEDE Framework) ของ Green และ Krueter (1999) มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรต้น: ตัวแปรต้นที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ปัจจัยนำ ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ อายุ ชั้นปี คณะที่เรียน รายได้ และแหล่งที่มาของรายได้

1.2 ความรู้เกี่ยวกับการสูบบุหรี่

2. ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย

2.1 การหาซื้อได้ง่าย

2.2 ความสามารถในการเข้าถึง

3. ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย

3.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

3.2 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อน

3.3 การสนับสนุนทางสังคมจากสื่อ

ตัวแปรตาม: ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิง

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยนำ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลและความรู้ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

2. ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

3. ปัจจัยเสริม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และสื่อ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำ ได้แก่ อายุ ชั้นปี รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ สาขาที่เรียน ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด (Closed Questions) ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) 2) วัดความรู้เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสำรวจพฤติกรรมและสถานการณ์การสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ประกอบด้วยจำนวน 20 คำถาม เป็นความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ลักษณะของคำถาม 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน 3) ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึง 4) ปัจจัยเสริม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม 5) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.948

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามการวิเคราะห์สาเหตุเชิงพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมครบถ้วนของเนื้อหาในประเด็นและสาระสำคัญตรงตามพฤติกรรมที่ต้องการวัด รวมทั้งความเหมาะสมของสำนวนภาษา และปรับปรุงแก้ไข แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) โดยต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แบบสอบถามความรู้ วิเคราะห์หาความยากง่าย และอำนาจจำแนกหาค่าความเที่ยงด้วยสูตรคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) ได้เท่ากับ .70 แบบสอบถามปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึง แบบสอบถามปัจจัยเสริม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ หาความเที่ยงด้วยการหาความสอดคล้องภายใน โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha - Coefficient) แบบสอบถามปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและความ

สามารถในการเข้าถึง ได้เท่ากับ .92 แบบสอบถามปัจจัยเสริม ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม ได้เท่ากับ .91 แบบสอบถามพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ได้เท่ากับ .94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ รูปแบบนำข้อมูลไปใช้ สิทธิของผู้ให้ข้อมูล ในการวิจัยในการบอกเลิก หรือหยุดให้ข้อมูลได้ตลอดเวลา และการไม่เปิดเผยชื่อและตัวตนของผู้ให้ข้อมูลและให้ผู้ให้ข้อมูลยินยอม ตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย โดยคำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย
4. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยใช้เฉพาะแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์
5. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติการแจกแจง (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ประเมินแบบอิงเกณฑ์ โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ (Thronndike, 1977 อ้างถึงใน พิชณุ อภิสมาจารย์โยธิน, 2559, น.10)

คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 21 หมายถึง มีความรู้น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ 21-40 หมายถึง มีความรู้น้อย
คะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ 41-60 หมายถึง มีความรู้ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยระหว่างร้อยละ 61-80 หมายถึง มีความรู้มาก
คะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 81 หมายถึง มีความรู้มากที่สุด

3. การวิเคราะห์ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การหาซื้อและความสามารถในการเข้าถึง ปัจจัยเสริม ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรม การสูบบุหรี่ ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล (Best, 1981 อ้างถึงใน พิษณุ อภิสมการโยธิน, 2549, น. 109) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุमान ได้แก่ สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลความหมาย 5 ระดับ ของ กัลยา วาณิชย์บัญชา (2545, น. 25-26) ดังนี้

± 0.81 ถึง ± 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุด

± 0.61 ถึง ± 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมาก

± 0.41 ถึง ± 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

± 0.21 ถึง ± 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับน้อย

± 0.00 ถึง ± 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับน้อยที่สุด

จริยธรรมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการหลังจากได้รับการรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร หมายเลขรับรองการยกเว้นพิจารณาจริยธรรมที่ 0133/60 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยเชิงสาเหตุ ประกอบด้วย ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) และปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ได้แก่

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า นิสิตหญิงที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุ 21-22 ปี จำนวน 202 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 ศึกษาอยู่คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 34.3 มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 และมีแหล่งที่มาของรายได้มาจากครอบครัว จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 83.9

1.2 การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี พบว่า นิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกมีความรู้ในระดับปานกลางโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.15 (S.D.= 2.89) ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรีอยู่ในระดับมาก จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ ระดับมากที่สุด จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ระดับปานกลาง จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3 ระดับน้อย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ตามลำดับ

2. ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) ได้แก่

2.1 การวิเคราะห์การหาซื้อได้ง่าย พบว่า นิสิตหญิงปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยของการหาซื้อง่ายอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 ซึ่งหากพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตหญิงหาซื้อบุหรีในร้านค้าสะดวกซื้อได้เสมอในระดับน้อย ซื้อบุหรี ณ ร้านค้าที่อยู่บริเวณใกล้เคียงที่พักอาศัยในระดับน้อย ซื้อบุหรี ณ ร้านค้าที่จำหน่ายบุหรีได้ตลอดระยะเวลา 24 ชั่วโมง ในระดับน้อย ซื้อบุหรี ณ ร้านค้าที่จำหน่ายบุหรีในราคาถูกในระดับน้อย และซื้อจากเพื่อนได้เสมอในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95, 1.91, 1.84, 1.74 และ 1.52 ตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ความสามารถในการเข้าถึง พบว่า นิสิตหญิงปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเข้าถึง อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 ซึ่งหากพิจารณารายข้อพบว่า นิสิตหญิงสามารถซื้อบุหรีได้แม้จะใส่ชุดนิต ในระดับน้อย สามารถซื้อบุหรีได้แม้จะอายุไม่ถึง 18 ปี ในระดับน้อย หาบุหรีได้เสมอจากเพื่อน ในระดับน้อย หาบุหรีได้เสมอในบ้านของท่าน ในระดับน้อยที่สุด และหาบุหรีได้เสมอจากคนในครอบครัว ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.73, 1.69, 1.61, 1.41 และ 1.39 ตามลำดับ

3. ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) ได้แก่

3.1 การวิเคราะห์การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อนและสื่อ พบว่า นิสิตหญิงปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยของการ

สนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.31 การสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.42 และการสนับสนุนทางสังคมจากสื่ออยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86

4. การวิเคราะห์พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า นิสิตหญิงปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก มีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสูบบุหรี่อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.42 ซึ่งหากพิจารณารายข้อ พบว่านิสิตหญิงมีพฤติกรรมสูบบุหรี่เวลาไปเที่ยวสังสรรค์อยู่ในระดับน้อย สูบบุหรี่เพื่อผ่อนคลายความเครียดอยู่ในระดับน้อย สูบบุหรี่ร่วมกับเพื่อนเมื่อเข้าสังคมอยู่ในระดับน้อย สูบบุหรี่เป็นประจำอย่างน้อยครั้งละ 1 มวนอยู่ในระดับน้อยที่สุด สูบบุหรี่เพื่อเข้าสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด สูบบุหรี่ ณ บริเวณมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด สูบบุหรี่เพื่อเสริมความมั่นใจในตนเองมากขึ้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด สูบบุหรี่หลังจากรับประทานอาหารเสร็จอยู่ในระดับน้อยที่สุด สูบบุหรี่เพื่อให้ตัวเองดูดี มีเสน่ห์อยู่ในระดับน้อยที่สุด และสูบบุหรี่เพื่อลดความอ้วนอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 1.64, 1.61, 1.51, 1.46, 1.42, 1.38, 1.32, 1.31, 1.27 และ 1.27 (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์พฤติกรรมการสูบบุหรี่

คำถาม (n = 373)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
พฤติกรรมการสูบบุหรี่			
1. สูบบุหรี่เป็นประจำอย่างน้อยครั้งละ 1 มวน	1.46	0.937	น้อยที่สุด
2. สูบบุหรี่ ณ บริเวณมหาวิทยาลัย	1.38	0.737	น้อยที่สุด
3. สูบบุหรี่เพื่อผ่อนคลายความเครียด	1.61	1.021	น้อย
4. สูบบุหรี่เพื่อเสริมความมั่นใจในตนเองมากขึ้น	1.32	0.711	น้อยที่สุด
5. สูบบุหรี่เพื่อเข้าสังคม	1.42	0.903	น้อยที่สุด
6. สูบบุหรี่เพื่อให้ตัวเองดูดี มีเสน่ห์	1.27	0.626	น้อยที่สุด
7. สูบบุหรี่เวลาไปเที่ยวสังสรรค์	1.64	1.149	น้อย
8. สูบบุหรี่เพื่อลดความอ้วน	1.27	0.678	น้อยที่สุด
9. สูบบุหรี่ร่วมกับเพื่อนเมื่อเข้าสังคม	1.51	0.968	น้อย
10. สูบบุหรี่หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ	1.31	0.687	น้อยที่สุด
เฉลี่ยพฤติกรรมการสูบบุหรี่	1.42	0.718	น้อยที่สุด

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation) พบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พบว่า การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงบุหรืและการสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r) เท่ากับ 0.710, 0.601 และ 0.628 ตามลำดับ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับมาก (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการหาซื้อได้ง่ายและ ความสามารถในการเข้าถึงและการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่

ตัวแปร (n = 373)	พฤติกรรม การสูบบุหรี่ (Y)	การหาซื้อง่าย (X1)	ความสามารถ ในการเข้าถึง บุหรื (X2)	การสนับสนุน ทางสังคม (X3)
Y	1	.710**	.601**	.628**
X1		1	.749**	.572**
X2			1	.657**
X3				1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทสรุป

จากผลการวิจัย สามารถนำมาสรุปตามคำถามการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของ นิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก มีดังนี้

1.1 ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับบุหรืมีความรู้ในระดับปานกลาง

1.2 ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและ ความสามารถในการเข้าถึงอยู่ในระดับน้อย

1.3 ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับน้อย

2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริมกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

3.1 ปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ชั้นปีที่เรียน คณะที่เรียน รายได้ที่ได้รับต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้และความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

3.2 ปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) ได้แก่ การหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

3.3 ปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นปัจจัยนำ ผลการศึกษา พบว่า นิสิตหญิงที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นช่วงอายุ 21-22 ปี ร้อยละ 54.2 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 34.6 ศึกษาอยู่คณะสังคมศาสตร์ ร้อยละ 34.3 รายได้อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 63.3 แหล่งที่มาของรายได้มาจากครอบครัว ร้อยละ 83.9 สอดคล้องกับ ณัฐพัฒน์ ชยาวิวัฒนาวงศ์ (2553, น. 29) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 20-25 ปี (ร้อยละ 66.00) ศึกษาระดับปริญญาตรี ช่วงชั้นปีที่ 3 (ร้อยละ 31.30) สามารถอธิบายได้ว่า ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นปัจจัยภายในตัวซึ่งสิ่งที่บอกคุณลักษณะของบุคคลที่ติดตัวกับบุคคลเหล่านั้นมาอยู่แล้ว

2. การวิเคราะห์เรื่องความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ ซึ่งเป็นปัจจัยนำ (Predisposing Factors) นิสิตหญิงระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกมีความรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 14.15 สอดคล้องกับ อารัตน์ อิงคภากร (2557, น. 16) พบว่านิสิตชายระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับที่สูง มีทัศนคติที่ดีและปานกลางต่อการสูบบุหรี่ในจำนวนที่เท่า ๆ กัน และสอดคล้องกับ สุขุมาลัย ประสมศักดิ์ (2552, น. 5) พบว่าความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่นั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ตอบคำถามเรื่องสารในบุหรี่ที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่มีอาการติดบุหรี่ ถูกต้องมากที่สุดถึงร้อยละ 88.8

รองลงมาเป็นคำถามเรื่อง ควันบุหรี่ประเภทใดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทารกในบุหรี่ป็นสาเหตุให้เกิดอาการผิดปกติอย่างไรต่อร่างกาย เป็นต้น โดยที่คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้ง 400 คน คือ 6.12 คะแนน ซึ่งแสดงว่ามีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง/พอใช้ สามารถอธิบายได้ว่าการเรียนรู้ของบุคคลนั้นเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้รับมาจากการประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับรู้มาและการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร

3. การวิเคราะห์การหาซื้อง่าย ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) พบว่า นิสิตหญิงปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกที่ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของการหาซื้อง่ายอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.79 (S.D. = 1.062) สอดคล้องกับ จอมภัก คัลงระหัด, ชนนิกันต์ บุญนาค, และลลิตา เรื่องวิไลเวทย์ (2550, น. 4) พบว่า สถานที่ที่นักศึกษาหญิงซื้อคือร้านค้าหลังมหาวิทยาลัย ซึ่งมีการขายบุหรี่ปริมาณเสรี สามารถซื้อได้อย่างสะดวก หรือไปซื้อที่ร้านสะดวกซื้อ โดยนักศึกษาหญิงมักซื้อบุหรี่ปริมาณเมื่อไปเที่ยวตลาดหัวหิน ด้วยเหตุผลที่ว่าปลอดภัยจากสายตาคนที่รู้จักในมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับ ธราดล เก่งการพานิช, มณฑา เก่งการพานิช, และลักขณา เต็มศิริกุลชัย (2550, น. 34) พบว่า สถานที่หรือแหล่งที่ซื้อ โดยภาพรวมได้จากร้านขายของชำ ร้อยละ 41.2 รองลงมาคือ ร้านสะดวกซื้อ ร้อยละ 26.9 เมื่อเปรียบเทียบตามระดับการศึกษาจะเห็นภาพที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้จากร้านขายของชำสูงกว่านักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาปลายถึง 2 เท่า คือ ร้อยละ 80.4 และ 43.4 ในขณะที่นักศึกษาหญิงระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้จากร้านสะดวกซื้อ สามารถอธิบายได้ว่า การหาซื้อได้ง่ายเป็นการมีความสะดวกสบายในการซื้อบุหรี่ปริมาณ รวมถึงร้านค้าที่เลือกซื้อ แหล่งที่ซื้อช่วงเวลาไปซื้อ ระยะเวลาและวิธีการเดินทางไปซื้อบุหรี่ปริมาณ

4. การวิเคราะห์ความสามารถในการเข้าถึง ซึ่งเป็นปัจจัยเอื้อ (Enabling Factors) พบว่า นิสิตหญิงปริญญาตรีมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกที่ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเข้าถึง อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.57 (S.D. = 0.856) สอดคล้องกับ ญัฐพัฒน์ ชยาวิวัฒนาวงศ์ (2553, น. 35) พบว่า มีป้ายแสดงให้เห็นว่ามีจำหน่ายบุหรี่ปริมาณชัดเจน และมีการแสดงข้อความของตรายี่ห้อบุหรี่ปริมาณชัดเจน เป็นปัจจัยที่มีทัศนคติการสูบบุหรี่ปริมาณน้อยที่สุดและสอดคล้องกับ ธราดล เก่งการพานิช, มณฑา เก่งการพานิช, และลักขณา เต็มศิริกุลชัย (2550, น. 34) พบว่า ความยากง่ายในการเข้าถึงบุหรี่ปริมาณ พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ยากไม่ง่าย และง่ายมาก ร้อยละ 70.5 รองลงมาคือ ยาก (ยากมากและยากเล็กน้อย) ร้อยละ 15.3

สามารถอธิบายได้ว่า ความสามารถในการเข้าถึงเป็นการมีความสะดวกและง่ายในการซื้อบุหรี่และราคาที่เหมาะสม

5. การวิเคราะห์การสนับสนุนทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยเสริม (Reinforcing Factors) พบว่า นิสิตหญิงที่ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 (S.D. = 0.705) สอดคล้องกับ บงกช ศิลปานนท์ และภานุพันธ์ ลาภรัตนทอง (2556, น. 38) เมื่อมีคนในบ้าน ไม่ว่าจะบิดา มารดา หรือญาติพี่น้อง ซึ่งอยู่บ้านเดียวกันสูบบุหรี่ หลายคนจะสูบบุหรี่ เพราะเห็นการสูบในบ้านมาแต่เด็ก จึงคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา หรือวัยรุ่นหลายคนจะตามอย่างญาติพี่น้อง อยากลองสูบบ้างและคิดว่าเป็นการแสดงออกถึงความเป็นผู้ใหญ่ และเยาวชนที่สูบบุหรี่ร้อยละ 35.9 เริ่มสูบบุหรี่ เพราะเพื่อนชวน บางคนมีเจตคติที่ว่าถ้าไม่สูบบุหรี่จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนจะไม่ยอมรับเข้ากลุ่ม และหลายคนไม่กล้าเลิกสูบบุหรี่ เพราะกลัวเพื่อนจะล้อเลียนและไม่ให้เข้ากลุ่ม และสอดคล้องกับ สุวรรณจิ จรุงจิตราธิ, วัฒนาริ อัมมวรรณ, และจตุพร สระน้อยวิชิต พบว่า ปัจจัยเสริมด้านสิ่งแวดล้อม ผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่จะสูบบุหรี่สูงกว่ากลุ่มที่มีสมาชิกในครอบครัวไม่สูบบุหรี่ประมาณ 3.5 เท่า ผู้หญิงที่มีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่จะสูบบุหรี่สูงกว่ากลุ่มที่มีเพื่อนสนิทไม่สูบบุหรี่ถึง 15.1 เท่า และการโฆษณาและการส่งเสริมการขายเป็นปัจจัยเสริมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้หญิง สามารถอธิบายได้ว่า การได้รับความช่วยเหลือและการส่งเสริมที่ได้จากสังคม ได้แก่ การได้รับข้อมูล การเป็นแบบอย่าง การให้คำปรึกษา การชักชวนและชักจูงให้เกิดการสูบบุหรี่

6. การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การสูบบุหรี่ พบว่า นิสิตหญิงที่ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการสูบบุหรี่อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.42 (S.D. = 0.712) สอดคล้องกับ จอมภัก คลังระหัด, ชนิกานต์ บุญนา, และลลิตา เรืองวิไลเวทย์ (2550, น. 3) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิงสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ กลุ่มแรกคือสูบบุหรี่แล้วติดบุหรี่จนขาดไม่ได้ และกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มที่สูบแต่ไม่ติด กลุ่มนี้ไม่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่หากสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยหรือไม่สะดวกโดยไม่มีอาการอยากหรือหงุดหงิดเมื่อไม่ได้สูบบุหรี่ สามารถอธิบายได้ว่าการกระทำของนิสิตหญิงที่สูบบุหรี่ พฤติกรรมดังกล่าวแสดงออกในโอกาสต่าง ๆ และสถานการณ์ต่าง ๆ มากน้อยแตกต่างกันไปตามระดับการเสพติดบุหรี่ของแต่ละคน

7. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ (Predisposing Factors) ได้แก่ อายุ เรียนอยู่ระดับชั้น คณะที่เรียน รายได้ที่ได้รับต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้ และความรู้ กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า อายุ เรียนอยู่ระดับชั้น คณะที่เรียน รายได้ที่

ได้รับต่อเนื่อง แหล่งที่มาของรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ สามารถอธิบายได้ว่า เพศ อายุ รายได้ เรียนอยู่ระดับชั้น คณะที่เรียน รายได้ที่ได้รับต่อเนื่อง และแหล่งที่มาของรายได้ ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นิสิตหญิงระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลกเกิดพฤติกรรม การสูบบุหรี่

8. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ (Reinforcing Factors) กับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ พบว่า การหาซื้อได้ง่าย และความสามารถในการเข้าถึง กับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้อง กับ ณัฐพัฒน์ ชยาวิวัฒน์วงศ์ (2553, น. 35) พบว่า ด้านสาเหตุที่ทำให้เกิดพฤติกรรม การสูบบุหรี่ นักศึกษาชายส่วนมากมีพฤติกรรม การสูบบุหรี่เพราะมีป้ายแสดงให้เห็นว่า มีการจำหน่ายบุหรี่ชัดเจน บุหรี่หาซื้อง่าย มีการแบ่งขายบุหรี่ในราคาที่ซื้อได้ และซอง บุหรี่มีลักษณะน่าดึงดูดน่าสนใจและสอดคล้องกับอัตราลด เก่งการพานิช, มณฑา เก่งการพานิช, และลักขณา เต็มศิริกุลชัย (2550, น. 38) ปัจจัยเอื้อ ซึ่งมีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจากการศึกษา คือ การเห็นโฆษณาบุหรี่ทั้งในรูปแบบของ โฆษณาโดยตรง การอุปถัมภ์กิจกรรมสาธารณะ และการแจกตัวอย่าง ซึ่งการอุปถัมภ์ กิจกรรมสังคมเป็นการสร้างภาพลักษณ์และเป็นรูปแบบหนึ่งของการตลาดเชิงสังคม ในรูปแบบของโครงการคืนกำไรให้สังคม (สามารถอธิบายได้ว่า การหาซื้อได้ง่ายและ ความสามารถในการเข้าถึงที่อยู่ในระดับน้อย ก็จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรม การสูบบุหรี่ อยู่ในระดับน้อยด้วย เพราะว่าการหาซื้อได้ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงเป็นที่ สิ่งเอื้อหรือสิ่งที่นำไปสู่การเกิดพฤติกรรมของบุคคล

9. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริม (Enabling Factors) กับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ พบว่า การได้รับสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และสื่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ บงกช ศิลปานนท์ และภานุพันธ์ ลาภรัตนทอง (2556, น. 38) ปัจจัยเชิงสังคมและ สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อเหตุผลในการสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิงในระดับมากที่สุดมี 2 ปัจจัย คือ เพราะเพื่อนชวนสูบ และสูบเพื่อเข้าสังคมกับเพื่อนที่สูบบุหรี่ รองลงมา ปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิงในระดับปานกลาง คือ เลียนแบบจาก โฆษณา และสูบเพราะต้องการเป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิงในระดับน้อย มี 4 ปัจจัย คือ สูบตามบุคคลในครอบครัว เลียนแบบดารา นักร้อง สูบเพราะต้องการการยอมรับจากเพื่อนขณะเข้ากลุ่ม และสูบ เพราะต้องการยอมรับว่าเป็นผู้ใหญ่ และสอดคล้องกับสุวรรณี จรุงจิตราอารี, วัฒนารี อัมมวรรณ, และจตุพร สระน้อยวิจิต (2556, น. 291) พบว่า ปัจจัยเสริมด้าน

สิ่งแวดล้อม ผู้หญิงที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่จะสูบบุหรี่สูงกว่ากลุ่มที่สมาชิกในครอบครัวไม่สูบบุหรี่ประมาณ 3.5 เท่า ผู้หญิงที่มีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่จะสูบบุหรี่สูงกว่ากลุ่มที่มีเพื่อนสนิทไม่สูบบุหรี่ถึง 15.1 เท่า และการโฆษณาและการส่งเสริมการขายเป็นปัจจัยเสริมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้หญิง สามารถอธิบายได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และสื่อ อยู่ในระดับน้อย ก็ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่น้อย เพราะว่าการได้รับการสนับสนุนทางสังคม เป็นการได้รับความช่วยเหลือและการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการสูบบุหรี่

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเอื้อ (Reinforcing Factors) คือ การหาซื้อได้ง่าย และความสามารถในการเข้าถึง กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่า หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการรณรงค์ และมีมาตรการควบคุมบุหรี่ แก่กลุ่มเยาวชนให้มากขึ้นเพื่อป้องกันหรือลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่

2. ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสริม (Enabling Factors) คือ การได้รับสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เพื่อน และสื่อ กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่า ครอบครัว เพื่อนและสื่อ ควรเป็นแบบอย่างที่ดี ชักชวนและนำเสนอไปในทางที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตการศึกษาอาจทำให้แตกต่างหรืออาจคล้อยคลึงจากผลการศึกษาอื่น ๆ นอกจากนี้ อาจขยายขอบเขตในการวิจัยให้มีความกว้างขวางมากขึ้น หรือการทําวิจัยในเชิงคุณภาพ ในแง่ของความคาดหวังและความพึงพอใจ

2. การศึกษาในส่วนของพฤติกรรมการสูบบุหรี่อาจมีความหลากหลาย และศึกษาถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตหญิง และนำมาเปรียบเทียบ เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุของพฤติกรรมที่แท้จริง

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2545. *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร.
- จอมภัก คลังระหัด, ชนิกานต์ บุญนาค, และลลิตา เรืองวิไลเวทย์. (2550). *พฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิง*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐพัฒน์ ชยาวิวัฒนาวงศ์. (2553). *พฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี* (รายงานผลการวิจัย). เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธราดล เก่งการพานิช. (2551). *ผู้หญิงกำลังจะตายเพราะบุหรี่*. สืบค้น 16 กรกฎาคม 2559, จาก <http://www.thaihealth.or.th/>
- ธราดล เก่งการพานิช, มณฑา เก่งการพานิช, และลักขณา เต็มศิริกุลชัย. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นหญิง*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิภาวรรณ หมีทอง. (2551). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บงกช ศิลปานนท์, และกานุพันธ์ ลาภรัตนทอง. (2556). *แนวทางการลดละการสูบบุหรี่ของนักศึกษาหญิง มทร.ล้านนา ภาควิชา แพทย์ เชียงใหม่* (รายงาน ผลการวิจัย). เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชา แพทย์.
- พิษณุ อภิสม่าจารย์โยธิน. (2549). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพตนเองตามยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงของนักศึกษาระดับปริญญา ตรี มหาวิทยาลัยในจังหวัดนครปฐม* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2559). *การจัดการชีวิตของแม่เลี้ยงเดี่ยวสตรีเยาวชนและครอบครัว พิษณุโลก*. พิษณุโลก: ภาควิชาสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- มูลนิธิการรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่. (2559). *สื่อรณรงค์เลิกบุหรี่*. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2559, จาก <https://www.smokefreezone.or.th/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่*. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2559, จาก <http://www.nso.go.th/>
- สุขุมาลัย ประสมศักดิ์. (2552). *ปัจจัยและผลที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการเลิกบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซ็นต์จอน.
- สุวรรณิ จรุงจิตอรารี, วัฒนารี อัมมวรรณ, และจตุพร สระน้อยวิชิต. (2556). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้หญิงในชุมชนเมือง. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์*, 43(3), 281-295.
- อาภารัตน์ อิงคภากร. (2557). *ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนิสิตชาย ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Daniel, W. (1995). *Biostatistics: a foundation for analysis in the health sciences* (7th ed). New York: Wiley.
- Green, Lawrence W., & Krueter, Marshall. (1999). *The precede/proceed*. Retrieved December 6, 2016, from <http://www.infosihat.gov.my/infosihat/artikelHP/>